

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
«ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Інститут післядипломної освіти та довузівської підготовки

Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ПРЕНАТАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

Освітня програма
«Спеціальна освіта»

Спеціалізація Логопедія

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри професійної освіти
та інноваційних технологій
Протокол № 1 від “26” серпня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Пренатальна психологія
Освітня програма	«Спеціальна освіта»
Спеціалізація (за наявності)	016.01 Логопедія
Спеціальність	016 Спеціальна освіта
Галузь знань	01 Педагогіка
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	4 / 8
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські – 12 год. Лабораторні заняття – 4 год. Самостійна робота – 62 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=190&id_cou=8135

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу:

Пренатальна психологія – розділ психології, що вивчає когнітивні, емоційні та соціальні аспекти психічного життя дитини у пренатальному періоді розвитку. Цей розділ психології відноситься до сучасних напрямків в дослідженні психічних процесів. Дослідження у цій області є доволі складними, а висновки часто потребують додаткової перевірки.

Основні розділи, котрі відрізняються передусім завданнями, що постають на різних етапах репродуктивного процесу. Це:

- психологія зачаття;
- психологія періоду вагітності;
- психологія пологів;
- психологія раннього постнатального періоду;
- психологія впливу перинатального періоду на розвиток особистості;
- кризова перинатальна психологія — ситуації загроз здоров'ю і життю матері й дитини, або ж ситуація смерті матері чи дитини.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Перинатальна психологія та її місце науці.	Власне психологічний процес становлення материнства може бути розділений на три глобальні етапи. Перший — охоплює період від рішення про готовність до зачаття до першого руху плода й початку діалогу матері з ним. Другий — закінчується після того, як жінка вперше бачить немовля у себе на руках і прикладає його до грудей, розуміючи всю покладену на неї відповідальність. Третій етап охоплює весь цикл грудного вигодовування і має дуже варіабельні часові рамки.	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати лабораторну, пройти тестування.
2.	Тема 2. Психологія зачаття.	Еволюційні аспекти зачаття. Мотиви та обставини зачаття. Травматичне зачаття, зґвалтування. Сексомнія. Євгеніка. Сурогатне материнство. Клонування	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати лабораторну, пройти тестування.
3.	Тема 3. Психологія вагітності.	Перший триместр вагітності. Жінка у першому триместрі вагітності. Пренейт у першому триместрі вагітності. Другий триместр вагітності. Жінка в другому триместрі вагітності. Пренейт у другому триместрі вагітності. Третій триместр вагітності. Жінка у третьому триместрі вагітності. Пренейт у третьому триместрі вагітності	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати лабораторну, пройти тестування.
4.	Тема 4. Психологічні аспекти перинатальних втрат.	До перинатальних втрат зараховують усі випадки позаматкової вагітності, невиношування, антенатальну та інтранатальну загибель плоду, а також смерть немовлят протягом перших 28 днів життя після народження. У деяких країнах до цього переліку додають ще й некурабельне безпліддя. Проте головною за поширеністю і значимістю є проблема передчасного переривання вагітності. Етичні аспекти медичних абортів. Причини й передумови медичних абортів. Психологічне переживання штучного переривання вагітності Стадійність горя перинатальної втрати.	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати лабораторну, пройти тестування.
5.	Тема 5. Психологія пологів	У клінічному перебігу пологів виділяють три періоди: перший — розкриття шийки матки; другий — зганняння (вигнання) плода; третій період — народження посліду.	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати

		Рекомендації ВООЗ по організації допомоги породіллям.	лабораторну, пройти тестування.
6.	Тема 6. Психологія постнатального періоду	Жінка у постнатальному періоді. Дитина у постнатальному періоді. три типи поведінки дітей, які формуються під впливом спілкування з матір'ю. Тип А. Уникаюча прихильність (avoid attachment «А») характеризується тим, що дитина продовжує гру й не звертає увагу ні на вихід матері з кімнати, ні на її повернення. Немовля не шукає з нею контакту й не підтримує спілкування навіть тоді, коли мама починає з ним загравати. Дітей із подібною поведінкою називають індіферентними. Тип В. Безпечна, або надійна прихильність (secure attachment «В») — у присутності матері дитина відчуває себе комфортно, але реагує занепокоєнням і припиняє дослідницьку діяльність якщо вона йде. При поверненні мами немовля шукає контакту з нею і, встановивши його, швидко заспокоюється, знову продовжуючи гру. Тип С. Амбівалентна прихильність (resistant-ambivalent attachment «С») — при розставанні з мамою малюк тривожиться і плаче, коли ж вона повертається, реагує загалом позитивно, але пручається спробам брати його на руки. Тип D. Дезорганізована прихильність (disorganized attachment «D») — варіант реагування на появу мами «застиглим переляком» або втечею, що розцінюється як патологічний.	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати лабораторну, пройти тестування.
7.	Тема 7. Сімейні стосунки в перинатальному період	Виділяють наступні стадії розвитку сім'ї: 1. Дошлюбні стосунки. 2. Конфронтація. 3. Компромiс. 4. Сталі подружні відносини. 5. Експерименти із незалежністю. 6. Ренесанс. Закономірність чергування цих стадій простежується в більшій частині випадків дослідження динаміки сімейних відносин, проте тривалість стадій досить індивідуальна та варіабельна.	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати лабораторну, пройти тестування.
8.	Тема 8. Перинатальні аспекти формування особистості.	Теорія «травми народження» Отто Ранка. Теорія Станіслава Гроффа про базові перинатальні матриці. Юнгіанський психоаналіз. Трансакційний аналіз Еріка Берна.	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати

			лабораторну, пройти тестування.
9.	Тема 9. Діагностичний процес в перинатології.	Теоретичні основи діагностичного процесу. опис проблеми або розладу — головні й супутні ознаки, ступінь вираженості (тривалість, інтенсивність, частота виникнення й глибина проблеми), обставини, при яких відбувається виникнення або загострення патологічного стану, відмінності від поведінки та емоцій інших людей того ж віку, статі й соціального статусу; • формальна класифікація проблеми або розладу — визначення типу, постановка формального діагнозу; • пояснення можливих причин та умов виникнення проблеми чи розладу; • прогноз розвитку проблеми чи розладу — формулювання припущень про розвиток патологічного стану за певних обставин; • планування й оцінка терапії дозволяє скласти подальший план дій і потім оцінити їх ефективність у процесі порівняння оцінки до початку й після закінчення терапевтичних впливів.	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати лабораторну, пройти тестування.
10.	Тема 10. Перинатальна психопатологія.	Серед типових психологічних проблем перинатального періоду можна виділити три наймасштабніші: • трансформацію сексуально-соціальних відносин, передусім у межах сім'ї; • стрес від пологів; • післяпологову кризу материнства.	Опрацювати відповідні наукові джерела, виконати лабораторну, пройти тестування.

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	20
Лабораторне заняття	70
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	0
Залік	100
Максимальна кількість балів	100

Відмінно А 90-100 балів	Лабораторна робота виконана у повному обсязі. Студент продемонстрував глибокі, системні знання з теоретичного та практичного блоку завдань, чітко формулює основні напрями курсу використовуючи психологічну термінологію, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми науки, її мету та завдання. Робота оформлена грамотно,

	завдання розкриті повністю, аргументовано та послідовно.
Добре В 82-89 балів	Лабораторна робота виконана у повному обсязі. Студент продемонстрував глибокі знання, добре володіє термінологією, обізнаний з відповідною літературою, але має невідповідності у викладенні матеріалу лабораторної роботи. Робота оформлена грамотно, завдання розкриті повністю.
Добре С 74-81 бали	Лабораторна робота виконана у повному обсязі. Студент продемонстрував знання базового матеріалу, володіння термінологією, але не вміє самостійно мислити, не може вийти за межі теми, не поєднує надану інформацію з іншими психологічними знаннями та навичками. Робота оформлена грамотно, завдання розкриті без прикладів та уточнень.
Задовільно Д 64-73 бали	Лабораторна робота виконана у повному обсязі. Студент продемонстрував знання програмного матеріалу з теми, оперує базовими категоріями, термінами, проте логіка викладу порушена, допускаються неточності та спрощення у визначенні понять та написанні висновків. Робота оформлена з граматичними та стилістичними помилками.
Задовільно Е 60-63 бали	Лабораторна робота виконана не у повному обсязі. Студент орієнтується в основних питаннях лабораторної роботи, але його знання мають поверховий характер. Достатній понятійний апарат не сформовано, наявні значні прогалини в теоретичній підготовці та практичному аспекті, ключові питання пояснюються на побутовому рівні. Робота оформлена з численними граматичними та стилістичними помилками.
Незадовільно FХ 35-59 балів	Лабораторна робота виконана без дотримання вимог та не у повному обсязі. Студент має фрагментарні знання з теми лабораторної роботи, не володіє термінологією, не вміє послідовно викласти програмний матеріал. Студент не орієнтується у наявній літературі з курсу. Робота оформлена з численними граматичними та стилістичними помилками.
Незадовільно F 1-34 балів	Студент не здав звіту з лабораторної роботи, що не дозволяє виявити

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції		2	1	1	2	2	2	2	2		2		1	1	1		1	20
Семінарські з-тя	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			70
Самостійна р-та		1	1	1	1	1	1		2		1				1			10
Індивідуальні завдання																		
Екзамен/Залік																		100
Всього за тиж-нь	5	8	7	7	8	8	8	7	9	5	8	5	6	6	7	5	1	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, ІТ-

Література:

1. Абрамченко В.В., Коваленко Н.П. Перинатальная психология: Теория, методология, опыт. — Київ: Софія-А, 2004. — 350 с.
2. Абрамченко В.В. Психосоматическое акушерство. — СПб: Сотис, 2001. — 118 с.
3. Аршавский И.А. Роль эндокринных желез матери в механизмах антенатального развития организма // Становление эндокринных функций в зародышевом развитии. — М.: Наука, 1966. — С. 280-295.
4. Батуев А.С. Психофизиологическая природа доминанты материнства // Психология сегодня. Ежегодник Рос. психол. общ. — 1996. Т. 2. Вып. 4. — С. 69-70.
5. Батуев А.С. Физиология плода и детей. — М.: Просвещение, 1998. — 518 с.
6. Бертин А. Виховання в утробі матері. Дивовижні сенсорні здібності плоду. — Київ: Аванпост, 2003. — 202 с.
7. Боровикова Н.В. Условия и факторы продуктивного развития Я-концепции беременной женщины: Дис. ... канд. психол. наук. — Москва, 1998. — 180 с.
8. Брусиловский А.И. Жизнь до рождения. — М.: Знание, 1991. — 154 с.
9. Брутман В.И., Варга А.Я., Хамитова И.Ю. Предпосылки девиантного материнского поведения // Психол. журн. — 2000. — Т. 21. № 2. — С. 79-87.
10. Брутман В.И., Радионова М.С. Формирование привязанности матери к ребенку в период беременности // Вопр. психол. — 1997. — № 6. — С. 38-47.
11. Брутман В.И., Радионова М.С. Возможные психотерапевтические стратегии при работе с кризисом «нежеланной беременности» и отказе от ребенка // Материалы 12 съезда психиатров России. — М: 1996. — С. 613-614.
12. Васина А.Н. Хрестоматия по перинатальной психологии: Психология беременности, родов и послеродового периода. — М., УРАО. 2005. — 512 с.
13. Венгер Л.А., Пилогіна Е.Г., Венгер Н.Б. Виховання сенсорної культури дитини. — Харків: Фоліо, 1993. — 198 с.
14. Винникотт Д.В. Маленькие дети и их матери. — Москва: «Класс», 1998. — 94 с.
15. Ворошнина О.Р. Психологическая коррекция депривированного материнства: Дисс. канд. психол. наук. — Москва, 1998. — 152 с.
16. Гроф С. За пределами мозга: Рождение, смерть и трансценденция в психотерапии. — М.: «Издательство АСТ», 2005. — 241 с.
17. Добряков И.В. Перинатальная психология. — СПб.: Питер, 2010. — 416 с.
18. Добряков И.В. Перинатальная семейная психотерапия // Системная семейная психотерапия / Под ред. Э.Г. Эйдемиллера. — СПб., 2002. — С. 265-285.
19. Журба Л.Т. Порушення психомоторного розвитку дітей першого року життя. — Київ: Медицина, 1999. — 293 с.
20. Запорожець А.В. Умови та рушійні причини психічного розвитку дитини // Хрестоматія з вікової психології. — Харків: Фоліо, 1998. — С. 78-88.
21. Захаров А.И. Ребенок до рождения. — СПб.: СОЮЗ, 1998. — 416 с.
22. Качалина Т.С., Третьякова Е.В., Стельникова О.М. Психологическая и физическая подготовка беременных к родам. — НН: Изд. НГМА, 2003. — 182 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра професійної освіти та інноваційних технологій м.Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57 каб. 104 тел. (0342) 54-12-35 https://kpoit.pnu.edu.ua kpoit@pnu.edu.ua
Викладач	Мицько Володимир Мирославович кандидат психологічних наук, доцент

Контактна інформація викладача	+380973323135 volodymyr.mytsko@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: ➤ Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». ➤ Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Ознайомитися з даними положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів

	ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 4-5. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Додаткові бали	Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Перелік індивідуальних завдань міститься у навчальній програмі до курсу. Також за рішенням кафедри професійної освіти та інноваційних технологій студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали

	«Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) – стор. 3.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

Викладач

Мицько В.М.